

Mannen som fnittrade

— **H** ar du någonsin sett den där mannen förut, frågade Bob.

Det var fortfarande tidigt på förmiddagen, och Stjernercaféens välbekanta lokal var ännu inte fylld av stabila stamgäster. Så när som på ett par spridda bekantskaper var det bara Bob, Soffy och jag – och så "den där mannen". Jag tveklöst inte ett ögonblick på vem Bob menade. Det fanns bara ett ansikte vi inte hade sett tjugtals med gånger förut.

Det satt på en liten, gammal, komplett tandlös, lurvig, totalt insjunknen man, klädd i en kostym som ursprungligen måste ha fabricerats med tanke på en man av cirka dubbel storlek. Han såg ut som om han satt och fnittrade för sig själv, fnittrade åt ett eller annat som det inte var andra förut att ha inblick i, andra skulle å andra sidan kanske – om de erbjudits denna inblick – ha avböjt.

Eller kanske är det riktigtast att säga att mannen halvt om halvt fnittrade, halvt om halvt mumlade för sig själv, som en galning i en rysare, samtidigt som han kelade med en Elefant. Det kunde verka en aning psykopatiskt för en känslig iakttagare.

— Han är ohygglig! Sa Soffy.

— Han är i varje fall inte vacker, medgav jag.

— Som fotomodell skulle han inte ha stora chanser.

— Men han betalar i alla fall, sa Bob med tyngd.

— Han har redan betalat tre gånger. Det hade jag faktiskt inte trott.

— Inte jag heller, sa Soffy.

Som om mannen där nere vid bordet kände på sig att vi talade om honom lyfte han handen och pekade – på rutinerade värds-husgästers stillsamma vis – på sin Elefant, signalerande att efter hans personliga del skulle ännu en av samma sort inte vara i vägen vid just precis denna tidpunkt.

Han fick den. Han fnittrade vid leveransen, fnittrade som om det ju var de mest komiska man kunde tänka sig, detta att sitta vid ett bord på ett café och få en Elefant frammburen till det.

Soffy hade rätt, tänkte jag samtidigt som jag såg närmare på honom. Det var ett ohyggligt fnittrare. Lika bra att se verkligheten i ögonen. Skratt, som i sig självt är en utmärkt sak som så ofta har främjat mänskligt humör och välbefinnande, kan också slå över i motsatsen. Det var inget glatt fnittrare mannen gav ifrån sig. Eller kanske var det det också, men det var först och främst ett sjukt, föraktfullt ljud.

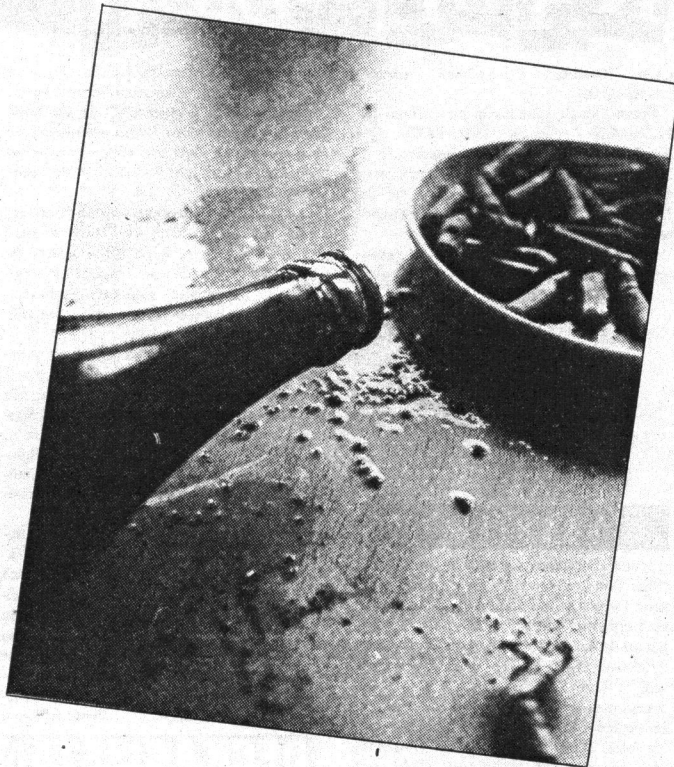
Men man ska inte för snabbt – helst inte alls – döma sina medmänniskor, vilket andra – och, medger jag långt mer värdefulla – krafter än jag så ofta har framhävt. Kanske berodde detta fnittrare speciella skrockande ljud utslutande på att mannen inte hade några tänder kvar i munnen. Även om man själv fortfarande åtnjuter privilegiet att vara i besittning av samtliga tänder, bör man inte i allt sitt högmödt utsluta den teoretiska möjligheten att bristen på dem kan medföra en betydande akustisk skillnad, tex i samband med fnittrare.

Jag lanserade denna teori för Soffy – utan att få något särskilt gensvar.

— Den där är helt galen, sa hon bara.

— Jag bryr mig inte ett dugg om vad du kallar det. Vad är aku-stick? Är det något i stil med det där med alla nålar som kineserna sticker en i kroppen med?

Som den kompromisslöse gentleman jag är förklarade jag fenomenet akustisk förhållandevis raskt och klart, utan att på minsta sätt antyda att Soffy kanske möjligen hade sagt äldo till skolan en aning tidigare än vad

folk i allmänhet (om de på sin tid, då situationen var för handen, hade blivit tillfrågade) skulle ha rekommenderat.

— Nå, sa Soffy efter avslutad redogörelse. Jag tömde mitt glas, nickade till henne och Bob och försvann från baren på väg mot min jaktade vardag. Jaktad och jaktad – man ska inte överdriva på ett överdrivet sätt, men jag hade i alla fall två, tre ärenden på tapeten, och det är förmodligen ett par fler än vad många andra i kvarteret disponerar över en ganska vanlig måndag.

På väg ut kastade jag ännu en blick på den fnittrande mannen. Jag tänkte, att det verkligen måste vara renraktad hos Frälsningsarmén och på loppmarknaden när de inte hade kunnat hitta en kostym som passade honom bara en smula bättre.

Men kanske var han inte så fäfång. Kanske är förresten fäfång – som vissa (otvivelaktigt värderade) personer hävdar – en ful last.

Och helt givet angick det inte mig.

Han fnittrade fortfarande när jag gick.

Vad mera är, han fnittrade fortfarande när jag kom tillbaka – fram på eftermiddagen, efter att ha ordnat de två, tre ärenden som angick mig. Han satt på samma ställe som om han flyttat in med helpension, och kelade med sin Elefant – eller sannolikt en annan Elefant, för att inte säga en tredje, fjärde eller femte. Han såg ut som om han inte hade rört sig under den tid som gått. Möjligen tränade han med sikte på en framtida försörjning som staty i Ørstedsparken.

Annars var det full rulle på Stjernercaféen nu. Det var timmen mellan arbetstidens slut och den förväntade och förmenta middagsmaten, och förekomsten svarade exakt mot de berättelser jag under min skoltid hört om sill i stans hamnar förr i tiden. Stof, Swing, tobakshandlare Schmidt, Lomme, och Rosa vara bara ett par stycken av dem jag hälsade hövligt på under min väg mot baren.

— Har han suttit här hela dagen? Frågade jag Bob, när jag kommit så långt.

— Så när som på en kisspaus, svarade Bob lakoniskt.

— Och fnittrare har varit detsamma. Bortsett från det är han fortfarande det tyste mannen. Han har bara beställt en gång – den första, i morse – och sedan dess har han bara pekat. Han betalar sina 15 kronor varje gång och säger varken var så god eller tack. Trevligt ty!

— Folk är så olika, sa jag uppfinningsrikt.

— Gamle Henry, tex, sa heller aldrig något.

— Nej, sa Bob.

— Men det var något annat. Han här, han talar hela tiden för sig själv. Oavbrutet! Munnen är bara stilla när han pryglar sina Elefanter.

Vid denna tidpunkt i samtalet kom – för att säga som det är, mycket kan man säga om mig men politiker är jag inte – Swing upp till baren, med det inte så sällsynta resultatet att jag började slå tärning med honom, och därmed försvann närmare en timme av den vanliga tideräkningen. Swing hade en revansch att kräva sedan senast, detta anspråk gick inte att springa ifrån, och Swing fick sin revansch, vilket – sett i ett större sammanhang – bara verkar bekräfta att det till syvende och sist finns en någorlunda harmonisk balans i universum.

När jag gick satt den fnittrande mannen fortfarande där, nu med något mer glasartad blick. Jag kunde inte låta bli att spekulera över vad han skulle göra när Stjernercaféen till sist stängde – det var för kallt att sova på en bänk på Halmtorvet.

Kanske kände han någon. När han nu hade pengar till så många Elefanter...

Det var först dagen efter jag fick veta vad han gjorde när Stjernercaféen stängde.

Han gick ut genom dörren, fortfarande med sitt tandlösa grin fastskruvat, gick över hörnet och upp till portuppgången i nummer 23, precis bredvid Schmidts tobakshandel, som om han skulle besöka någon där – och kom två, tre minuter senare till allmän folklig förbluffelse seglande genom luften från fönstret på fjärde våningen, död på stället när han träffade Istedgade.

Det var naturligtvis Bob som berättade det. Han hade fått alla nyheter av en trevlig snut som tack för sin berättelse. Snuten hade kallats till platsen av framsynta personer då liket låg på gatan och objektivt sett var till hinder för omfattande delar av den sena trafiken, och han och Bob hade sedan under förmiddagens lopp bytt halvor av historier.

— Mannen var sjuk och färdig, sa Bob.

— Snuten kallade honom "avfall", och även om det kanske är lite hårt sagt förstår jag precis vad han menade. Den gamle kunde inte mer, Ensam och övergiven. Sjuk och värkbruten. Trött på att bo på hyresrum och precis ha så mycket att det räckte till rågröd med margarin och gummiost. Så han bestämde sig för att stänga butiken och hoppa ut från ett eller annat ställe – och så ville han säga farväl till det hela med en kungabläcka. Du vet, den gamla storyn om den dödsdömdes sista önskan.

— Hm, sa jag.

Man ska inte snack för mycket.

— Och vet du hur han fick pengarna?

Frågade Bob.

— Nej, svarade jag – helt efter reglerna.

— Ganska elementärt, sa Bob. Han hade bara en sak kvar av värde. Sina löständer. Det var ett fint arbete. Bra material, hade han hört. Kunde återanvändas. Så de sålde han i går morse. Han visste ju att han inte skulle äta fler gånger.

Vi teg i åtskillig sekunder.

— Tank att vara så djupt nere, sa Soffy stillsamt.

— Sälja sina löständer och sen hoppa ut...

— Han hade bestämt sig, sa Bob.

— Det var det det handlade om. Det var därför hans skratt låt sådär. Han hade gått långt över alla gränser.

— Vi kunde hur som helst inte gjort något för honom, sa jag övertalande. Jag försökte, som de flest anständiga människor vid sådana tillfällen, kväva en eller annan, annars för länge sedan tystad söndagsskole-scout-stämman som antyder, att om vi nu hade talat med honom...

— Nej, sa Bob bekräftande.

— Det kunde vi säkert inte. Vi kan på det hela taget göra särskilt mycket.

Det hade han otvivelaktigt rätt i. Det var inte mycket vi kunde göra. Varken på Stjernercaféen eller på gatorna i stan utanför det.

För att inte tala om den övriga – i jämförelse tämligen omfattande – världen.

Vi kunde på sin höjd låta bli att själva hoppa ut från fjärde våningen – så länge som möjligt.

Som vi stod fastfrusna vid baren och såg den fnittrande mannen och tänkte på hur långt man kan driva människor, kom Swing – ovetande om denna händelse – sittande in på tidig förmiddags visit.

Jag hade en revansch till godo från i går. Utmaningen gick inte att avspisa, och jag vann.

Men inte ens fyra serier i rad kunde få mig att le eller åter igen tro på en någorlunda harmonisk balans i universum.

En annan dag, kanske. Vem vet?

Dan Turvick